

EXCÈNTRICS

ALBERT VELASCO

Tota societat gira al voltant d'un punt central, un centre, que marca qui està dins i qui està fora del grup. Ser excèntric és, per tant, apartar-se de la poderosa influència d'aquest pol d'atracció, situar un nou centre fora del centre, marxar a la perifèria, ultrapassar els límits, ser centrífug. Cal preguntar-se quines són les pautes que el "gran centre" empra per classificar els desviats. El mecanisme és senzill. L'excèntric és aquell que no és com els altres i ens diverteix: automàticament se l'aparta i se'l classifica com a tal.

Històricament, la societat ha imposat als individus les creences d'altri al voltant de molts aspectes de la vida: hem de pensar com pensen els altres, hem de vestir com vesteixen els altres, hem d'opinar com opinen els altres. Emperò, els excèntrics tenen el seu propi sistema de valors que, òbviament, en molts aspectes es desmarca del que estipula la societat. Això justifica que, de sobte, algú doni un cop a la taula i desafii aquest panorama mirant de fer valer les seves creences, i ho fa, a voltes, cridant l'atenció —segons els paràmetres conductuals del paradigma social acceptat. Es tracta d'un mecanisme d'autoafirmació que serveix per desafiar una realitat social opressora, carregada d'una negativitat que atreu la positivitat d'aquell que es rebel·la.

A què es deu la necessitat de ser diferent? Per què cal demostrar-ho cridant l'atenció amb accions que trenquen els cànons? S'ha de dir que quan algú se'n va del centre i realitza una acció desmarcada de l'establishment, això és, a través de formes transgressores, està creant un nou cen-

tre, el seu centre. El següent pas és posar una bomba als ciments del que està establert i accionar-la amb un control remot. De l'explosió pot sorgir, o no, un nou ordre basat en el seu propi sistema de valors, i de la pròpia deflagració dependrà el reconeixement d'una societat que, per altra part, des del principi l'ha assenyalat amb el dit pel fet de desviar-se tangencialment del camí traçat.

En el moment en què es reconeix l'èxit i es valora l'activitat de l'excèntric, podem dir que resta integrat dins l'estructura cultural que ell mateix rebutjava? Ha deixat de ser diferent? El seu sistema de valors s'ha integrat en allò contra el que combatia? El nou centre que havia creat ha contribuït a fer més gran el centre del que s'havia apartat? Conclusió: cal sortir del centre quant aquest, pel propi magnetisme del seu paradigma cultural, t'atreu cap a ell? I encara més: ser excèntric és la manera final de ser cèntric?

Molts cops, a la necessitat de *to be different* s'afegeix una tendència a la creativitat que pot venir acompanyada, o no, de talent. I ull, no ens confonguem. En el món de la creació artística no hi ha rebels sense causa, atès que els actes anti-sistema no són inconscients, sinó carregats de significat i contingut. El clímax —o l'anticlímax, segons es miri— del que diem ens l'ofereix Salvador Dalí, un excèntric que va aconseguir fer girar el món al seu voltant. Ergo, va acabar sent concèntric.

De nou, la pregunta és inevitable: què hi ha al final de l'escapada?